

פרשת יתרו

גליץ 327

תשפ"א

משנת חכמים

מיתורם של רבותינו

ראו' או 'שמעו' את הקולות? • הרה"ג רבי יוחאי אשכול שליט"א

נה, לכאורה יש סתירה בפסוקים לגבי מעמד הר סיני, שבפרשת יתרו כתיב: "... וְכָל-הָעָם רֹאִים אֶת-הַקּוֹלֹת וְאֶת-הַלְפִידִם וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר אֶת הַקּוֹלוֹת. וְאֵילוּ בַּפֶּרֶשׁ וְאֶת-חֲנָנִי כְּתִיב: "... כִּי מִי כָל-בָּשָׂר אֲשֶׁר שָׁמַע קוֹל אֱלֹהִים חַיִּים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ-הָאֵשׁ כְּמִנְנוּ יַיְחִי ... " ע"כ, דהיינו ש'שמעו' את הקולות, וא"כ 'ראו' את הקולות או 'שמעו' אותן? וזה מלבד הקושי המפורסם שיש במה שכתוב 'רואים את הקולות', וכי איך אפשר לראות את הקולות, וצ"ב.

וכתב הכלי יקר, וז"ל: "... וכל העם רואים את הקולות וגו'. יש לדקדק בענין זה איך ראו את הנשמע ... והנה קרוב לשמוע, שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא, מיד נתגשם אותו דיבור והיה בו כל כך ממשות עד שהיו רואין באויר כל האותיות פורחות וכאילו היה הכל כתוב לפניהם ... על כן נאמר וכל העם רואים את הקולות, דהיינו קול אלהים המדבר אתם, אותן קולות ראו בעיניהם ... עכ"ל.

וגם דברים אלו צ"ב, שהרי סוף סוף לא ראו אלא אותיות כתובות לפניהם ולא 'קולות', והדבר דומה למי שידבר אל המחשב והמחשב יכתוב את דבריו, וכי נאמר שהקורא דברים אלו 'רואה את הקולות', הוא רואה את התוכן של הקול ולא את הקול בעצמו, וצ"ב.

וסיפר אברך, שבבחרותו למד בישיבת אופקים, וזכור לו שכאשר היו מגיעים

לדברים שהיה קשה להבינם, היה אומר להם רה"ג הגר"ח קמיל זצוק"ל - 'צריך להתרגל, וביאר, שאנו אומרים בברכות השחר 'שתרגילנו בתורתך', והכונה היא, שבאמת יש בתורה דברים שקשה להבינם שצריך 'להתרגל' אליהם בתחילה, והדברים צ"ע, וכי מה מועיל 'להתרגל' לדברים שלא מבינים, האם לאחר ההתרגלות הם נעשים יותר מובנים, וצ"ע.

ובהקדם, כתב בספר הבהיר סי' א', וז"ל: "... וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים, וכי רואים את הקולות, אלא, וכל העם רואים את הקולות - אותן קולות שנאמר בתהלים כ"ט: קול יי' על המים, אל הכבוד הרעים, קול יי' בכת ... הא למדת שבשבע קולות נתנה התורה, ובכולם נגלה עליהם אדון העולם וראוהו, והיינו דכתיב וכל העם רואים את הקולות ... ע"כ.

ומבואר, שאותן 'קולות' ש'ראו' היו התגלות רצון השם הטמון בפסוקים אלו. ובודאי שלא שייך לשון ראייה גשמית על ראייה זו, אלא שהיתה זו ראיית 'עיני השכל', ראייה נבואית שביארה להם את אופן הנהגת השם בעולם ושלל ידה הבינו את אמיתות רצון ה' היוצא מפסוקים אלו, ועל זה הוא ששייך לומר ש'ראו את הקולות'. ולכן, באמת בפועל היתה זו שמיעה גשמית של קול ה' שדיבר אליהם בפסוקים אלו, שהרי נאמר 'אזן שמעוה ... בהר סיני ...' (קידושין כ"ב), אך בנוסף ניתנה להם במתנה גם הבנה נבואית של רצון ה' במאמרים אלו וכנ"ל, וכמו שהנביא נקרא 'רואה' או 'חזה', כך היתה גם

ראייתם את רצון ה' באותה העת, ועל זה כאמור הוא שנאמר ש'העם רואים את הקולות'.

ובזה נראה שיש ליישב גם את הסתירה הנ"ל בפסוקים, שבפרשת יתרו שמדובר בשעת מעשה כתיב 'והעם רואים', דהיינו הראיה הנבואית הנ"ל, ואילו בפרשת ואתחנן, שלא היתה בשעת מעשה אלא לאחר מ' שנה, שם תיאר להם משה את המעמד ממרחק הזמן, שכבר לא היו בדרגה ההיא ולכן יכלו להבין זאת רק בגדר של 'שמיעה', ודו"ק.

ובאמת, מעין אותה ה'ראיה' השאירה התורה מאז ועד היום גם לנו. וביאור הדבר הוא, שיש בתוכנו רבדים רוחניים רבים, שהנמוך ביותר הוא כוח הדיבור שעל ידו מתגשמת המחשבה ויוצאת לפועל בדיבור, ומעליו ישנו ה'הרהור' שהוא הדיבור שבלב, וגבוה מעליו ישנה ה'מחשבה' שאינה מנוסחת דוקא במילים, ועל כולנה נמצאת ה'מודעות', ששם אין כלל תפיסה למילים אלא ישנה שם בהירות ברורה בלי יכולת לנסח אותה במילים, ובהירות זו נקראת 'עיני השכל'.

ומודעות זו כשמה כן היא, סוג של מתנה, זו לא 'דיעה' אלא 'מודעה' שנעשים 'יודעים' על ידי הארה מהשי"ת, ואיכות הארה הזו תלויה במידה ההכנה שהאדם עושה. אם שאיפתו היא להבין את התורה - תהיה הארה זו בהבנת דברי התורה וממנה תיבנה ה'דעת תורה' שלו, ואם לאו, תהיה מודעתו חשוכה ומבולבלת.

והיא מעין בבואה דבבואה של ראייה

נבואית הטמונה בקדושת התורה, שניתנת רק לאחר שעמלים להבין אותה עד היכן שהיד מגעת, ורק אז משלים השי"ת בהארה מלמעלה את ההבנה החדשה שאינה ניתנת לניסוח אפילו במילים, ואוסף האורות האלו הוא הבונה את 'דעת התורה' של כל אחד מאיתנו.

ואולי זו היתה כוונת הגר"ח קמיל זצוק"ל במה שאמר 'שתרגילנו בתורתך', שאם מתרגלים לעמוד בתורה עד היכן שהיד מגעת, אזי למרות שבשעת מעשה אין הדברים מובנים אך מתפללים כדי להבינם, בסופו של דבר מוסיף השי"ת משלו את ההארה המאפשרת לנו להבין את דברי התורה גם אם אי אפשר לנסח הבנה זו במילים.

ודוקא רב יוסף רב ששת, שהיו סגי נהור, הם שיכלו לבטא את גודל מעלת לימוד התורה. דאמרינן בפסחים ס"ח, בתרגום ללה"ק: רב יוסף היה אומר בחג השבועות, עשו לי תבשיל מעגל משולש, והיה אומר, אם לא אותו היום שגרם, יום מתן תורה, כמה יוסף יש בשוק. רב ששת היה עושה סיום על תורתו בכל חודש, ועומד על פתח הדלת ואומר, שמחי נפשי שמחי נפשי, לך קריתי לך שנית, ע"ש. והטעם הוא, שהחיסרון בראיה הגשמית היה עבורם יתרון, כיון שנחסך מהם הניסיון של 'ולא תתורו' שמסיר את הלב מהראיה הרוחנית הטהורה של התורה, ורק הם הבינו את גודל המתנה שקיבלו ממנה.

שבת שלום

לעילוי נשמת

הרב משה בן הרמים הנחם ז"ל ומרת רחל זינט בת

אברהם ונחמה נאל ע"ה תורתו

ת.נ.צ.ב.ה.

• זמני האם - לאופק רכסים •

10:06	סוף תפילה	4:46	הדלקת נרות
11:54	תצות	6:30	נץ החמה
5:17	סקיעה		סוּסָק"ש:
5:55	צאת השבת	8:26	מג"א
6:29	ר"ח	8:35	מג"א - 72
	ברכי נפשי	9:12	גרא

שבת מברכים אוד • ר"ח יום ו' ושב"ק • המולד יום שישי בשעה 06:19 וארבע חלקים

להערות ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1 557

לתרומות והנצחות: 054-846-8706
וב'נדרים פלוס' קופת 'משנתה של תורה'

לקבלת העלון במייל: Mishnatar@gmail.com

משנת המוסר

מאצרו של מרן המשגיח דצוק"ל

פנימיות היהודי

• משוגע אחד עלה לראש הגג, כולם ניסו להניא אותו, רק אחד הצליח • הזעקה שהתפרצה מהנהג כפסע לפני התאונה, החזירה אותו בתשובה •

שהוא יפיל את עצמו, כולם ניסו להשיעו עליו שיירד, זה לא עזר, עד שמשוגע אחר הגיע עם סכין גילוח ואמר: אתה יורד או שאני חותך את הבניין בזה, אז הוא ירד. זה דוגמא שמשוגע צריך נוסח של שגוען שישפיע עליו.

"פתי יאמיו לכל דבר וערום יבין לאשרו"
(יד טו)

פסוק זה הוא המשך לפסוק קודם. שלמה המלך ע"ה שיבח את האדם ששומע עצה מאחרים ומתבונן מתוך כל ששמע, מה היא האמת, ומתרחק מן העיקשים שסומכים על דעת עצמם. עתה מוסיף שלמה המלך, שלמרות שזו דרך ראויה, לשמוע את כל היועצים, אבל רק מי שהוא "פתי" הוא שומע עצה מכל מי שיאמר לו, אבל "וערום" מי שהוא בעל שכל ומחקה, אחר ששמע את כל היועצים, **שוקל הדברים** ובוחר בדרך הישרה ללכת בה.

ראש ישיבת סלובדקה סיפר לי שכופר אחד אמר לו: אתה הרי 'גלייבר' (מאמין). ענה לו ראש הישיבה: אני מאמין במה שהשכל מחייב, רק מי שהוא פתי הוא מאמין בכל דבר. אם כך זה מעלה להאמין? רק פתי מאמין בכל דבר, החכמה היא להאמין, לדברים ישרים ושכליים.

אך זאת יש לדעת, שאע"פ שהאמונה בנויה על הוכחות שכליות מוצקות, אבל בנפש הישראלית האמונה נמצאת ותקועה בליבם, למעלה מטעם ודעת. יש יהודים שאין להם את שכל להבין את כל ההוכחות, אבל הנפש מרגישה. ספרתי פעם, שאחד התעורר לחזור בתשובה מכך, שמכוניות נסעה מולו וכפסע היה ביניהם, לפתע מתוך חרדה הוא קרא 'שמע ישראל ה' אלקינו'. אחר כך הוא חשב, למה עשיתי את זה, הרי מעולם לא שמעתי דברים כאלו, הוא התעורר לחשוב **שיש לו בעצם פנימיות** אפילו שהוא לא יודע מזה, אז הוא התחיל להתעניין.

באחת השיחות פתחתי, שגם **אנחנו לא מכירים את הפנימיות שלנו**, בעצם בפנימיות שלנו מונחים כל המעלות, רק צריך להוציא אותם מן הכוח אל הפועל. האדם לא צריך לברוא בנפשו, אהבת ה' ויראת ה', הוא רק צריך להוציא מן הפנימיות אל החיצונית. באגרת הרמב"ן כתוב: "ואחר כך תעלה על ליבך מידת הענווה". הרב וולבה למד פשט, שתעלה מתוך הפנימיות את המעלות שלך. כל המעלות ישנם, רק צריך להוציא אותם מן הכח אל הפועל.

שמה טעה, כי מי שתמיד בודק ומתעמק במעשיו ובדעתו, הוא גם מעוניין לשמוע דעה נוספת. הש"ך בהקדמתו לשלחן ערוך כותב, שבכל דבר ודבר שקל מאה ואחת פעמים. גם המסילות ישרים כתב, שהאדם קרוב אל הטעות יותר מהדעה האמיתית, על כן ירא תמיד מהסכנה הזו ומבקש ללמוד מכל אדם וישאל עצה.

"ומעליו איש טוב"

"איש טוב" ייפרד מה "סוג לב", כי איש טוב הוא נוח להקשיב ולשמוע לדברי הבריות. כל אחד דעתו מושפעת לפי אופיו, לכן זה שעומד על דעתו, עצת הנבלים תהיה יותר נוחה בעיניו לקבלה, אך אותו "איש טוב" יתרחק ממילא מאותו חברה. המציאות תרחיק אותו מאותו עקשן. הרב דסלר סיפר, שמשוגע אחד עלה לראש הגג ואיים

אהבת האמת לחפש אם יש לו טעות, אלא הוא עצמו מצדיק את הכישלונות.

אנו אומרים ב'סליחות' 'שאינו עזי פנים וקשיי עורף לומר לפניך צדיקים אנחנו ולא חטאנו' יש לעיין, וכי זה מעליותא שלא לשקר עד כדי כך. אומרים בשם רבי שלמה זלמן אויערבך, שהכוונה היא, שלמרות שרואים הסתר פנים - רשעים מצליחים וצדיקים סובלים, אנו נשארים באמונתנו. אבל נראה, שהפירוש היותר אמיתי הוא מה שראיתי ב'נתיבות', שאנו לא אומרים שהיינו אנוסים וכל כישלונותינו נבעו באונס.

מאפיין נוסף במי שסומך על דעתו ומתעקש בעקמימות שלו הוא, שהוא אינו מתעמק בדעתו לראות אם הוא בדרך הנכונה, הוא לעולם לא **יבדוק את עצמו טוב**,

"מדרכיו יטבע סוג לב ומעליו איש טוב"
(יד, יד)

מה זה "סוג לב", רבינו יונה מפרש שהוא **העקשן**, שסומך תמיד על מחשבתו, ואינו מקשיב ומתבונן לדברי חברו שמא הצדק אתו וצריך להניח דעתו מפני האמת שבדברי רעהו.

סוג לב, הוא מתעקש ועומד על העקמומיות שלו, כמו שכתוב "ואת הישרה יעקשו". אגב, מי שהוא תקיף על דברים **אמיתיים** זה לא נקרא עקשן, הוא נקרא איתן - חזק. אדם כזה, הוא שבע לעולם ממעשיו ורוגע בדרכו, כי לפי דעתו, דרכו נכונה. אין לו שום צורך לדעה נוספת מאחרים, ולא ימצא סתירה לדבריו, רק אם על פי דעתו ימצא סתירה לדבריו. כלומר, יש לו כישלונות, אבל אין לו את

להארות והערות
הרב ישראל ארלנגר:
ia0527658778@gmail.com

אליבא דהלכתא

נידוני הלכה אקטואלים
לעורר לב המעיינים

בענין אחיזת הציציות בקריאת שמע

מקור אחיזת הציציות

מקור מצוה אחיזת הציציות הוא מהמדרש שוחר טוב [תהילים פל"ב] שכתב על הפסוק 'כל עצמותי תאמרנה' אמר דוד לפני הקב"ה, אני משבחך בכל אבריי ומקיים בהם המצוות וכו' יד שמאלית אני קושר תפילין של יד **ובה אני אחוז ציצית בזמן ק"ש וכו'**, ע"כ.

ונפסק בשו"ע [סי' כ"ד ס"ב] 'מצוה לאחוז הציצית ביד שמאל כנגד לבו בשעת קריאת שמע'.

ממתי יש לאחוז הציציות?

והנה מפשטות לשון השו"ע משמע שיש לאחוז משעה שמתחיל בקריאת שמע ממש ולא לפני כן בתיבות 'והביאנו לשלום' וכו' כמנהג העולם.

אכן דעת האריז"ל [שער הכוונות דף י"ט ע"א] שיש לאחוז הציציות משעה שאומר המילים 'והביאנו לשלום מארבע כנפות

הארץ'.

כמה ציציות יש לאחוז?

מלשון השו"ע בסעיף זה לא נתבאר מנין הציציות שיש לאחוז, האם די בב' ציציות, או שצריך לאחוז את כל ה' ציציות אלא כתוב רק 'לאחוז הציצית'. אולם מדבריו בסי' ס"א [סכ"ה] שכתב 'כשיאמר וראיתם אותו ימשמש בשתי ציציות שלפניו, משמע להדיא שאחוז בב' ציציות שלפניו בלבד ולא בכל ה' ציציות.

וכן כתב הגר"א במעשה רב [אות ל"ט] שיש לאחוז רק ה' ציציות שלפניו, והשתים האחרים ישארו לאחוריו. ובביאור הגר"א לסימן ח' [סק"י] וסימן י"ז [סק"י] וסימן כ"ד [סק"ו] הביא מקור לכך מדברי הירושלמי המדבר בגדר חיוב קטן בטלית קטן, שאם יודע להשליך ב' כנפות לאחוריו ושנים לפניו בשעת ק"ש חייב. ומשמע מדבריו שבשעת ק"ש צריך שיהיו ב' לפניו וב' לאחוריו.

ובכתר ראש [סימן ו'] כתוב שכן נהג הגר"ח

וואלאזין לאחוז רק ב' ציציות שמלפניו, באומרו כי אחיזת ד' כנפות לא נזכרו לא בש"ס ולא בשו"ע. וכן נהג החזו"א [דינים והנהגות עמ' מ"ד] וכן נהג הגרש"ז אויערבך [הלכות שלמה פ"ז הערה 35].

אולם דעת האריז"ל בשער הכוונות [דף ז' ע"א] כתב דיש לאחוז הציציות של כל ה' כנפות. וכן נהגים העולם.

ובספר דרך ישרה [פי"א הערה 4] העיר, דהיה מקום לומר, שכל ענין אחיזת הציציות באמירת התיבות 'והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ', שייך דוקא לדעת האריז"ל, שלדבריו אחוזים כל ה' ציציות משום שהוא כנגד ארבע כנפות הארץ. אבל לדעת השו"ע והגר"א דאחוזים רק שתי ציציות, לכאורה אין מקום לאחוז שם הציציות, אלא יש לאחוזם בתחילת הקריאת שמע. אמנם סיים שם שגם לנוהגים כהגר"א יש מקום לאחוז אז הציציות, מכיון שגם להגר"א היה רמז על ענין הציצית שהיא בארבע כנפות, ובזכותה נזכה להתקבץ מארבע כנפות הארץ.

משנת הלךח

לקח טוב מפרשת השבוע

"לב שומע" – תנאי הכרחי לקבלת התורה ולהליכה לאורה

להתייחס לדברי התורה - יצירת הכלי החשוב של שמיעה. ובזה מהווה יתרו דוגמא לכולנו. עבורו ה"חדשות" על קריעת ים סוף לא היו בבחינת אירוע מעורר עניין ולא שיגרת גרידא. הוא שמע את העניין "בלב שומע", ולכן שמע ובא.

*

זוהי הזדמנות נוספת לעורר את עצמנו בימים קשים אלה, העוברים כעת עלינו ועל העולם כולו. כל אחד מבין אמנם שאין אלה "חדשות" גרידא. השאלה היא רק באיזו מידה אנו מכינים את הכלים לנווט את שמיעת כל מה שקורה, לשמיעה של "לב שומע". להבין את מה שלימד אותנו יתרו, ששמיעה נכונה היא התנאי הראשון לקבלת התורה ולהליכה לאורה.

משכנם בלב, כי מה שהאזניים שומעות, זה עדיין לא מספיק. שכן פעמים רבות מאד אנו עדים לכך שמה שהן שומעות, נכנס מצד אחד ויוצא ונפלט מהצד השני. את זה למדנו מיתרו, שתיכף ומיד לאחר שמע הסיק מסקנות והלך ישירות למדבר. לכן יאה שמו להוות אכסניא לסיפור מעמד הר סיני. ואין זה משנה כלל מתי הוא "שמע ובא", אם לפני מתן תורה או אחריה. עבורנו באה התורה להכתיר את הפרשה בהנצחת "וישמע יתרו". כי זהו התנאי הראשון לתורה, כדי לקבלה על עצמנו נדרשת שמיעה.

עתה נבין שכדאי היה ה"מחיר" היקר אשר שולם בכך שהפרשה לא נקראת על שמו של משה רבינו מקבל התורה. ויתירה מזו, לקרוא את פרשת קבלת התורה על שם גוי. החשבון היה, כאמור, להקדים לפני הכל את הדרך שבה יש

אדם לעצמו: היתה זו חויה יפה. או במה שנוגע למה שנאמר שם לעיני כל העם, היינו אומרים שזו היתה "דרשה יפה".

יש מקום לחשש שאכן כאלו היו תגובותינו לנוכח הרושם שעשה עלינו מעמד הר סיני, כי כך אנו רגילים לשמוע. כך שומעים פעמים רבות את ציווי התורה, וביותר כאשר אנו שומעים שיחות מוסר או דברי חיזוק.

במה שונה שמיעתנו מזו של יתרו? ניתן להגדיר את ההבדל ע"י מה שמסופר על שלמה המלך. הקב"ה שאל אותו מה הוא מבקש שיינתן לו, עושר או אריכות ימים וכדומה. שלמה ביקש דבר אחד: "ונתת לעבדך לב שומע" (מלכים א, ג). ויש להבין הרי שמיעה נעשית באזניים, ולא בלב? מהו, איפוא, "לב שומע"?

אלא שכפי הנראה ישנו צורך שהלב ישמע, דהיינו שהדברים ימצאו את

כיון שלשם של פרשה יש בוודאי משמעות, מזדקרת כמו מאליה השאלה, מדוע פרשת יתרו נקראת על שם גוי? הרי כל אחד יאמר שהיה הולם הרבה יותר לקרוא פרשה זו על שם משה רבינו, אשר הוריד את התורה משמים לארץ. הוא האיש שקיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, ולימדה לבני ישראל.

על מדוכה זו עמד הגר"ש וולבה זצ"ל בספרו "שיעורי חומש", שם הוא מעצים את הפלא שאנו מעלים כאן. שכן הרמב"ן מביא מחלוקת, האם יתרו בא לפני מתן תורה או אחר כך. לפי הדעה שיתרו הגיע רק אחרי מתן תורה, נמצא שהשם יתרו אינו הולם כלל וכלל את הפרשה המדברת על מתן תורה, בעוד שהוא הגיע למחנה ישראל רק אחרי שהתורה כבר ניתנה.

בעל כרחנו עלינו להגיע למסקנה שהתורה רוצה לכתוב כאן הקדמה למעמד הר סיני, והקדמה זו היא סיפור בואו של יתרו. ומכיון שזוהי הקדמה חשובה ביותר, שוב אין לוח הזמנים של המאורעות, תופס כלל מקום. ובזה תינתן לנו תשובה הולמת, מדוע החשבון לקרוא לפרשה על שם יתרו ובמיוחד שהיה גוי, עולה על כל החשבונות.

נתאר לעצמנו אדם היושב בניו יורק הרחוקה, שומע "חדשות" וקורא בעיתון "ניו יורק טיימס", שאי-שם במזרח התיכון נקרע ים סוף. אדם מן השורה, היה קורא ושומע על העניין כ"חדשה" מעניינת אולי אפילו מרתקת, וממשיך אחר כך את סדר יומו הרגיל. (וכי אנתנו היינו שונים ממנו?)

לא כך עשה יתרו. מיד כאשר שמע על קריעת ים סוף, מיד ארז את חפציו והלך אל המדבר אל המקום שבו חנו משה רבינו ובני ישראל. זהו סוג אחר של שמיעה! כאשר יתרו שמע על העניין לא היה זה בעיניו כ"קוריוז" בעלמא, שמיעתו היתה שמיעה אשר הולידה מיד תוצאות! ומה היו התוצאות? הוא יצא ממקומו, כדי ללכת ולראות מקרוב את כלל ישראל. זה כבר מראה על מעלה מיוחדת, וזוהי ההקדמה הראשונה למתן תורה. מיתרו אנו למדים שכדי לקבל את התורה, צריכים שיקדם לזה חוש שמיעה מפותח, הכולל בתוכו רצון עז ויכולת קליטה.

שמיעה זו, אומר הרב וולבה, אינה דבר קל, ישנו הבדל בין איש לרעהו במה שנוגע לאיכות השמיעה. יתכן שאילו אנתנו היינו ניצבים בתחתית ההר במעמד הר סיני, היינו מסכמים את ה"אירוע", ואומרים איש לרעהו או

להארות והערות
הרב מנחם קלמן:
k0548541508@gmail.com

משנת הש"ר

לקחי הפרשה במשנת
הר"ש"ר הורש

אתם ראיתם

את חרותך, ששעבד לעצמו את כל כוחותיך הגשמיים והנפשיים. ראה בכך שהוצאתיך בכח הזרוע, באותות ובמופתים, שתכליתי ביצירת העולם והטבע היא למענך.

אך לא לחינם בראתי אותך ואת הטבע כולו, לא בזה שאתה מודע לקיומי ואני משפיע עליך אני נחשב לאלוקיך. 'מבית עבדים', בזה שהוצאתיך מעבדות עולם כזו שרצונותיך ומחשבותיך משועבדים לתכלית השפלות של מצרים, קניתי אותך לעבדות עולם שלי, לשעבוד כל כוחות הגוף והנפש לרצוני ומטרותיי, לחירות האמיתית שהיא תכלית כל הבריאה, או אז תהיה אתה עמי ואנכי לאלוקיך.

ה: 'ויאמר ה' אל משה אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם', אין אתם זקוקים לאמונות או ראיות בדבר בריאת העולם, אף לא להשערות על מטרותיו או על תפקידכם בו. אני זה שדברתי עמכם, הראתי לכם את קיומי, גיליתי לכם את מטרותיי והסברתי לכם את תפקידכם.

את הברואים כלפיו, כל זמן שאין לו שייכות עם אותה בריאה והוא נותן לה לפעול לבד ללא כוונת מכוון וללא כל התעניינות מצדו.

ג: אכן, אנו כעם, שישים ריבוא אנשים לבד הנשים והטף, ראינו בעינינו את הבורא בגילוי האדיר שלא היה ולא יהיה כמוהו, כל הבריאה חלה וזעה מפניו, 'ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד'. גילוי כזה שאבותינו ואבות אבותינו שמרוהו ונצרוהו לעדות אומה שלמה, וכל העולם שמע וידע מכך. שם שמענו ממנו את מצוות האמונה.

ד: וכה היו דבריו: 'אנכי השם' אני סיבת כל הסיבות יוצר הכל יש מאין, וגם המהווה את הבריאה בכל רגע. ולא זו בלבד, אלא מטרה יש לי בבריאה והשגחה זו, 'אלוקיך', פעילותי בבריאה היא בשבילך, אתה נזר הבריאה, היצור שלמענו כל התכנית האדירה הזו.

גם חרשתי תובנה זו בנשמתך, 'אשר הוצאתיך מארץ מצרים', ממקום העריצות והשפלות שנטל ממך

א: האמונה בבורא עולם היא יסוד היהדות, הדיבר הראשון מעשרת הדברות אומר 'אנכי ה' אלוקיך'. אמונה זו יכולה להתבסס על ידיעת עצם הבריאה, אך שלשה חסרונות משמעותיים יש באמונה זו:

ב: ראשית, אין אדם מאמין אלא במה שהוא יודע לנכון, אך פתי קיבל את הגושפנקא מהחכם באדם להאמין לכל דבר (משלי יד טו), וכיון שמתבע הדברים לא נמצא מי שנכח בעת הבריאה, לא ימצא מי שיעיד על מעשי הבורא ולא נוכל לקבל אמונה זו כאמת.

שנית, גם אם ימצא החכם שיראה את הבריאה בעיני שכלו, ויסיק על פי חקירה שאכן בורא קדום יצר את הבריאה יש מאין ולא תיתכן קדמות העולם, עדיין אין בורא זה קיים מעבר לתפיסת שכלו של ההוגה בו, אין הוא ישות מסוימת הניתנת להכרה של 'הנה אלוקינו' (ישעיה כה ט).

ואחרונה חביבה, ידיעה מופשטת על ממציא קדום לבריאה, אינה מחייבת

ושפך וכסה את דמו; שלא יהיו מצוות בזווית עליו

הלכתי להטביל סכו"ם בערש"ק, וכאשר הכנסתי את כל הכלים לתוך הסלסלה במקוה, העיר לי מאן דהוא שיש להטביל כל כלי וכלי בנפרד, שהרי על כל מזלג וכפית בנפרד יש מצוה של "טבילת כלים", והרי אין עושים מצוות חבילות חבילות. עם מי הדין?

הירושלמי אין להוציא שתי ס"ת כאחת שאין עושין מצות חב"ח, ורק יגמור לקרוא באחד ואח"כ יוצא השני (ואין מנהגנו כן), הביא שתי חידושים גדולים א' שיתכן שרק במצוות שהם חובה אומרים חב"ח, אבל במצוות של רשות (קיומית) אין דין חב"ח ב' שיש מח' רמב"ם ותוס' מתי האיסור של חב"ח שלפי תוס' זה בהבאה ולפי הרמב"ם זה בעשיה, וכתב שלפי התוס' אין להביא שתי תינוקות למול בבת אחת, ולפי הרמב"ם אין למול בשני מוהלים בבת אחת שני תינוקות.

ולפי דברי המג"א יש לומר שאין חב"ח בטבילת כלים כיון שהיו מצוה קיומית, שהרי אני לא חייב לקנות כלים מהגוי כדי לעשות טבילת כלים

וידוע שהגר"ח שייבגר צ"ל היה לובש עשרות ציצית ביחד, הרי שסבר שאין בעיה של חב"ח. (ועיינו עוד ברמב"ם פ"ב ה"ט משחיטה והתשב"ץ הידוע ח"ב סמ"ב לגבי מילת תאומים לכאורה אינו נוגע לכאן ששם דן לגבי הברכות ולא לגבי עשיית שני המילות יחד).

שכל מצוה שצריך כוונה כעין סוטה שצריך למחוק המגילה לשמה אז אין עושין חב"ח, משא"כ במצווה שלא צריך כוונה מיוחדת וכעין מילה וכדו' אפשר לעשות כמה מצוות יחד, ולפ"ז בטבילת כלים ביחד פשיטא שיהיה מותר שהרי בפשטות לא צריך כוונה בטבילת כלים עיין יו"ד ק"כ סט"ו (זה לפי ההסבר בתוס' מ"ק בטעם חב"ח, שיהיה לבו פנוי ומשום חסרון כוונה).

באו"ש (הל' תומאת צרעת פ"א ה"ו) כתב חידוש גדול, שכל מצוה שאפשר ע"י שליח אין חסרון של חב"ח, שהרי בין כך יכול לעשותו ע"י שליח אם רוצה לפרוק מאליו המשווי אז מה החסרון עם עושה בעצמו בבת אחת, ורק במצוות שא"א לעשותם ע"י שליח יש חב"ח (וכתב שבמילה יהיה תלוי במח' אם ישנו בשליחות או לא עיין קצות שפ"ב). ולפ"ז גם אין בעיה בטבילת כלים שהרי איתא ע"י שליח (זה לפי הראשונים שחב"ח הוא משום שנראה עליו כמשוי ודו"ק).

ומג"א (בס"ס קמ"ז) לגבי הא שלפי

אותו כוס, והסבירו הראשונים שקידוש וברהמ"ז הוי תרי מילי, אבל במצוות שדומים להדדי אין איסור אפי' שהיו שתי מצוות שונות. (אגב אביא פרפת אחת שמצוי במקומו, הסתפקו בספר קרית ארבע בס' קכ"ז האם מותר לעשות שתי סיומים ביחד, והם רצו להתיר משום שהיו ענין אחד, וכמו קידוש והבדלה ובספר 'וענין אברהם' (למהר"א פלאג') כתב שכמו שאין בעיה של סעודת חתן ומילה בשבת כיון שאני עושה אותו מעשה בין כך ורק מכיון על שני דברים. והוסיף שלמעשה ראוי לנהוג כמו שאביו הגר"ח פלאג' כותב בספרו כף החיים ל"ה כ"א, בשבת ר"ח או בשבת יו"ט יוסיף מאכל אחד וכן כאן יוסיף מאכל אחד לכבוד הסיום השני).

אמנם בסוגיא בסוטה ח' אין משקין שתי סוטות כאחת אין מטהרין שתי מצורעין כאחת אין רוצעין שני עבדים כאחת ואין עורפין שתי עגלות כאחת הרי ששם מדובר גם בחד ענינא וגם באותו מצוה ובכ"ז יש איסור חב"ח וצ"ע.

ובספר 'יד שואל' (שם) רוצה לחדש,

ראשית נציין שנח' הרבה אחרונים בדין חבילות חבילות (להלן: חב"ח) אי הוי איסור מן התורה וכמו בזוי מצוה (שבת כב) שהיו דאורייתא, או דהוי דרבנן, ובתוס' סוטה ח' כתב שהיו דרבנן, ובתוס' מו"ק ח' העירו הרבה אחרונים שהיו איסור דאורייתא, וכמו האיסור שאין מערבין שמחה בשמחה שהיו דאורייתא (עיין בזה בספר ארעא דרבנן ובשד"ח ח"א עמ' 226).

ובספר 'יד שואל' (לשואל ומשיב הל' מילה רס"ה ז') חילק שיש שני דינים אחד דאורייתא ואחד דרבנן והחילוק שבלשון תוס' מו"ק "שיהא לבו פנוי למצוה אחת ולא יפנה עצמו הימנו" זה האיסור דאורייתא, ומה שכתוב ברש"י ושאר ראשונים בסוטה ח ובפסחים קב "שנראה כמי שהיו עליו כמשוי שממחר לפרוק משאו" זה דין דרבנן ע"ש דבריו הנפלאים.

והנה מצאנו כמה סוגיית בנושא חב"ח, בפסחים קב: איירי לגבי שלא מברכים ברהמ"ז וקידוש על אותו כוס, ולעומת זה כן עושים יקנה"ז קידוש והבדלה על

לסיכום: אפשר להטביל כמה כלים יחד (באופן שאין חציצה) ואין בעיה של חב"ח וכן משמע ביו"ד סר"כ ס"ו בהג"ה ובש"ך שם.

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֶלֶק

מצטרפים לשותפות בכתובת ספר התורה לע"נ רבינו הגדול מרן המשגיח זצוק"ל

ספר 1166x36 ₪ 42.000	יריעה 250x22 ₪ 5.500	פרשה 300x15 ₪ 4.500	עמוד 135x10 ₪ 1.350	חצי עמוד 700	שורה 360
----------------------------	----------------------------	---------------------------	---------------------------	-----------------	-------------

לרכישת שותפות: 077-449-3-559

וזכנו לקבל שבתות מתוך רוב שמחה

מוקד שבת ברכסים לשירותכם - מרפאת סביון רח' סביון 40
שעות פעילות: ליל שבת: 18:00-20:00 | יום שבת: 8:00-12:00 | טל. 04-664-1025